

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ДИМЧО ДЕБЕЛЯНОВ“ – ГР. ПЛОВДИВ

Пловдив 4006, ул. „Ландос“ № 34, тел.: 032/682-335,

e-mail: info-1690245@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:

ЦВЕТАНКА КРЕКМАНСКА

Директор на ОУ „Димчо Дебелянов“

ПРОГРАМА

**ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА
ПРИБОЩАВАНЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ**

Учебна 2025/2026 година

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Образованието заема централно място в ценностната система на съвременното българско общество. Процесите на модернизация и глобализация в него водят до повишаване на значимостта и необходимостта от образование и квалификация.

Приобщаващото образование е свързано с осъществяване на мащабни промени и преосмисляне на традиционните образователни методи.

Многообразието на образователните потребности изисква адекватен отговор на различието и индивидуалните особености и осъзнаване на необходимостта от приобщаващи политики за преодоляване на социалната и образователна изолация.

Приобщаващото образование е типът образование за реален път към бъдещето, в което всеки ще може да се учи и на основата на знанието да създава ново качество на живот за себе си и за обществото.

ОУ „Димчо Дебелянов” – гр. Пловдив се намира в кв. Столипиново.

В училището се обучават деца и ученици от ромски турски произход.

II. ТВЪРДЕНИЯ, КОИТО ЩЕ НИ ОРИЕНТИРАТ ПРИ БЪДЕЩИ РЕШЕНИЯ В СТЕМЕЖА ЗА ПРИОБЩАВАНЕ:

1. В съвременния свят предизвикателство към образованието са проблемите на различността, произтичащи от факта, че деца с различни способности и потребности трябва да се вместят в една културно-образователна рамка.
2. Разнообразието не трябва да се преодолява с безплодни опити за разделяне на хората в еднородни групи.
3. Необходимо е да се смени стремежът за образование на различни деца идеята за съвместен живот в многообразието.
4. Многообразието на децата предполага и разнообразие в подходите, защото ученето, социалното и културното приобщаване за всеки човек е път личен, уникален.
5. Приобщаването е комбинация от визия и ангажираност на държавата и институциите, насочени към човека и изискващи обновление и разширяване на грижите за неговия просперитет.
6. Водещите политически, социалните и икономически институции да си взаимодействат и да работят като единна система за социално сътрудничество, защото обществото е единно и неделимо тъкмо в своето разнообразие.

III. АКЦЕНТИ

- Приобщаването – това е процес. То следва да се разбира като постоянно търсене на все по-добри начини за осъществяване на образованието, за да се отговори адекватно на разнообразието на обучаваните. В този план различията се приемат позитивно като стимул за подобряване на образованието на деца и възрастни.
- Приобщаващото образование е процес, който се стреми да премахне съществуващите форми на сегрегация в образованието, да обхване уязвимите и изолирани по една или друга причина деца и да насърчи и благоприятства участието им в образователния процес.
- Приобщаването – това е разкриване и отстраняване на бариерите. Но включва събиране и оценка на информацията от различни източници, за да се планира и усъвършенства политиката и практиката на приобщаването.
- Приобщаването – това е присъствие, участие и успех за всички учащи се. „Присъствието“ е там, където децата получават образование, като постоянно и редовно посещават училището, „участието“ има отношение към качеството и резултатите от посещението на училището, тъй като то се основава на избора и мнението на учащите се, „успехът“ се отнася до резултатите от изпълнение на учебен план, а не просто резултати от тестове и изпитвания.
- Приобщаването слага особен акцент на тези групи учащи се, за които съществува риск от изолиране, ранно напускане на образователната система или са с недостатъчно добри резултати от обучението.
- Обучаване и участие на всички деца и ученици, подлежащи на изключващ натиск, а не само на децата и ученици с увреждания.
- Подобряване на работната среда, както за персонала, така и учениците.
- Разглеждане на приобщаващото образование като част от приобщаващото общество.

IV. ПРИНЦИПИ

- Ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му.
- Равен достъп и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик.
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация.
- Подкрепа на самостоятелната активност на детето или ученика.
- Активно участие в образователния процес.
- Вариативност при организацията на обучението и възпитанието.

- Партньорски отношения с родителите.
- Динамично развитие на образователния модел в училище.
- Личността на детето е в центъра на цялата система.

V. ЦЕЛИ

1. Чрез приобщаващото образование да се позволи на всички деца и възрастни, независимо от пол, възраст и етническа принадлежност, наличие или отсъствие на нарушения в развитието, или с тежки заболявания да участват в живота на обществото и да имат своя принос.
2. Да се намали социалното и икономическо омаловажаване на децата и юношите, да се върне достойнството им и да се предотврати тяхното изключване от обществения живот.
3. Да се предотврати отхвърлянето и изолацията на децата и юноши, белязани от културни, етнически, религиозни, биопсихични, поведенчески и други различия.
4. Да се образуват децата съобразно техните потребности, възможности и перспективи за академично и социално израстване.
5. Всички ученици в училище, независимо от техните силни или слаби страни, в която и да било област, стават част от училищната общност.
6. Адекватна подкрепа на децата и учениците да учат, да участват, да развиват пълния си потенциал, да се сближават с другите, да се чувстват приети и ценени, и да преживяват успех в ученето и живота.
7. Учене в сътрудничество с другите и споделяне на опит.
8. За да се постигне успешно приобщаване на всички деца и ученици, образователната институция трябва своевременно да разпознава и задоволява образователните им потребности, като се използват най-подходящи методи и средства, и се прилагат различни стилове и равнища на обучение.
9. Изготвяне на учебни програми, организационни мерки, преподавателски стратегии и използване на ресурсите и партньорства с родителите и общностите.

VI. ЦЕННОСТИ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

- Взаимно уважение.
- Толерантност.
- Принадлежност към общността.
- Възможност за развитие на собствените умения и таланти.
- Взаимопомощ.
- Взаимно научаване.

- Съдействие на хората да помагат на себе си и на своите общности.

VII. НЕОБХОДИМИ УСЛОВИЯ И СУБЕКТИ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Културно-образователна среда за приобщаване.

За осъществяването на успешно приобщаващо образование от съществено значение е оптималната организация, проектирането, създаването и поддържането на адекватна културно-образователна среда, която не само да осигурява емоционален комфорт на децата и учениците, но и да подкрепя и стимулира тяхното развитие. Културно-образователната среда се разглежда като набор от условия, в които подрастващите живеят, учат и се развиват, които са предопределени от светогледа, традициите, нагласите и актуалните тенденции и аспекти на изменение на обществения живот. Тя изгражда личността по определен начин и в зависимост от изискванията на променящата се жизнена и педагогическа ситуация.

2. Педагогическите специалисти

В разнообразната палитра от фактори, обезпечаващи образователното приобщаване, съществена роля има и отношението на педагогическите специалисти към децата и готовността им чрез комплексни и координирани грижи да им оказват адекватна подкрепа за развитие на наличния им потенциал и за преодоляване на техните обучителни, психологични, социални и физически затруднения.

3. Образователна подкрепа

Неразделна част от приобщаващия процес и първостепенно задължение на педагогическите специалисти, защото тя е насочена към преодоляване на негативното влияние на фактори на средата, които могат да възпрепятстват активното участие на децата и тяхното учене, научаване и развитие. Педагогическите специалисти трябва да намерят най-ефективните за позитивно общуване и подкрепа, така че децата с различни способности и начини за взаимодействие и учене да могат да се включат пълноценно в образователния процес, да разбират и да учат. Включването на всички деца в образованието следва да бъде водещо начало в работата на всеки учител, чиято първостепенна задача е да разпознава обучителните трудности и поведенчески трудности на децата, да взаимодействат с тях на различни нива, така че те да разбират познавателното съдържание и да участват в педагогическите взаимодействия.

Приобщаването не означава, че цялата тежест и отговорност за образованието на различните деца трябва да бъде поета от учителя. Приобщаващата система е в подкрепа на учителя. Тя признава, че различните деца имат своите специфични потребности, нуждаят се от достъпна среда, специално оборудване, адаптирана учебна програма, мобилност на децата и педагогически специалисти.

4. Технологии за осъществяване на приобщаващото образование

За осъществяване на успешно приобщаващо образование всички педагогически специалисти следва да усвоят и развият нови стратегии и специфични технологии на педагогическото взаимодействие, основаващи се на хуманно-личностния, холистичния, комуникативно-експресивния и креативен подход. В тези технологии активно да се използват разнообразни дейности и форми на активност на децата и учениците, като ролеви игри, говорене, слушане, движение, пеене, рисуване, драматични игри и инсценировки, конструиране, разглеждане на книги и картини, аудио- или видеоматериали и компютри, разходки и др.

5. Сътрудничество със семейството и общността

Приобщаващото образование е немислимо без създаването и укрепването на двупосочни устойчиви връзки на образователната система и семейството. Сътрудничество и партньорство между всички участници и фактори в културно-образователното пространство, за да се осигури успешното приобщаване на всички деца и ученици в обща образователна среда.

VIII. ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ

На децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им.

Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците се организира и осигурява в съответствие с утвърдените областни и общински стратегии за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Обща подкрепа

Общата подкрепа за личностно развитие се осигурява от постъпването на детето в детската градина или училището съобразно индивидуалните му потребности. Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик в детската градина или в училището.

Кариерното ориентиране в училищното образование е част от общата подкрепа и включва взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

Формите за кариерно ориентиране в училищното образование са индивидуалното и груповото информиране и консултиране, индивидуалната и групова работа и работата по програми за кариерно ориентиране.

Библиотечно-информационното обслужване се осигурява чрез училищна библиотека и гарантира свободен достъп на учениците до информация от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.

Общата подкрепа включва и други дейности, подробно описани в Наредбата за приобщаващото образование

Допълнителна подкрепа

Допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците се предоставя въз основа на извършена оценка на индивидуалните им потребности.

Оценката се извършва от екип за подкрепа за личностно развитие на детето или ученика, утвърден със заповед на директора на детската градина или училището за конкретно дете или ученик по чл. 187, ал. 2 от ЗПУО.

Оценката на индивидуалните потребности на дете или ученик е процес на събиране и анализиране на специфична информация за неговото функциониране – силни страни, затруднения, потенциал за оптимално развитие, участие в образователния процес, възможности за реализация.

Учениците за които може да се поиска оценка на способностите са от следните уязвими групи:

- деца със специални образователни потребности – в началото на учебната година
- деца с хронични заболявания
- деца в риск

Допълнителната подкрепа включва:

- работа с дете или ученик по конкретен случай
- психо-социална рехабилитация
- рехабилитация на слуха
- зрителна рехабилитация
- рехабилитация на комуникативни нарушения
- осигуряване на достъпна архитектурна среда
- специализирани средства
- ресурсно подпомагане

Допълнителната подкрепа се реализира чрез план за действие за всяко конкретно дете. Родителите задължително се включват в плана за действие като активни участници в дейностите

IX. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
Идентифициране на ученици, които имат необходимост от обща подкрепа	15.09.2025-30.06.2026 г.	класни ръководител педагогически съветници, психолог, логопед	
Екипна работа на учителите от даден клас	15.09.2025-30.06.2026 г.	класни ръководител, учители, педагогически съветници, психолог, логопед	
Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа	01.10.2025 г.	Директор	
Награждаване на ученици	15.09.2025-30.06.2026 г.	Директор, ЗДУД	
Дейности на училищната библиотека, свързани с четивна грамотност	15.09.2025-30.06.2026 г.	Библиотекар	

Представяне на дейности по интереси в училището	30.09.2025 г.	учители	
Кариерно ориентиране и консултиране в класовете от 5 до 7 кл.	15.09.2025-30.06.2026 г.	ПдС, кариерен консултант, психолог	
Идентифициране на ученици със СОП	15.09.2025-30.06.2026 г.	класни ръководители, психолог, логопед, ресурсен учител	
Оценка на потребности на ученици със СОП	15.09.2025-30.06.2026 г.	РУ и ЕКПЛР	Не по-късно от 3 месеца след идентифициране на нуждата
Логопедична терапия, рехабилитация и консултации	15.09.2025-30.06.2026 г.	логопед	
Психологическа подкрепа, психосоциална рехабилитация и консултации	15.09.2025-30.06.2026 г.	педагогически съветници/психолог	
Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище	15.09.2025-30.06.2026 г.	директор, зам.-директор, учители, педагогически съветници/психолог	
Стимулиране участието на деца с изяви в дарби в състезания и олимпиади	15.09.2025-30.06.2026 г.	Учители, екип	
Съвместни дейности с други институции	по график	МКБППМН, Директор, районна администрация	
Обучение на педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда	по график, заложен в План за квалификация	Директор, председатели на ЕКК	